


DIVADLO
NOVÁ SCÉNA

Turandot
muzikál

Kráčam tmou, tichá,
v hádankách som skrytá.
Tam nado mnou svitá.
Slnko ma víta, za mnou tieň,
hádám len to, čo dávno viem.

Vodopád z očí,
ľad v srdci si nosíš.
Kráčam tou tmou bosý.
Slnko ma víta, za mnou mráz.
Chlad tvojho srdca nech spáli nás.

Nebojím sa ísť
k slnku otočená tvárou.
Nebojím sa ísť, raz to musí prísť,
nebojím sa, kráčam za tebou.

Dobre viem, že ja som tá,
ja som tvoja hádanka.
Viem, že s láskou, láskou sa to dá.
S láskou sa to dá.

Len s láskou sa to dá.
My sme plameň skrytý v zápalkách.
Mráz, čo v srdci máš, uhádnem ťa zas.
Popáliť sa môžem tisíckrát.
S láskou sa to dá...



Turandot

muzikál

libreto **Lee HAEJE**
hudba **Jang SOYEONG**

preklad **Lujza PUCHALOVÁ**
prebásnenie **Vladimír PUCHALA**
dramaturgia **Svetozár SPRUŠANSKÝ**
hudobné naštudovanie a dirigent **Lubomír DOLNÝ**
zbormajster **Iveta WEIS VISKUPOVÁ**
choreografia **Krisztián GERGYE**
kostýmy **Martin KOTÚČEK**
scéna **Eszter KÁLMÁN**
réžia **Róbert ALFÖLDI**



Vážení diváci,

dovoľte mi predstaviť genézu vzniku uvedenia európskej premiéry kórejského muzikálu TURANDOT Divadlom Nová scéna.

Juhokórejské Daegu každoročne realizuje medzinárodný muzikálový festival DIMF (Daegu International Musical Festival), na ktorom sa prezentujú renomované muzikálové scény z celého sveta. Divadlo Nová scéna sa na festivale zúčastnilo dvakrát (v roku 2014 s inscenáciou Mata Hari a v roku 2016 s ďalším pôvodným slovenským muzikálom, Madame de Pompadour). Domov sme si dovezli niekoľko prestížnych cien, vrátane najlepšej inscenácie. Počas našej návštevy na DIMF sme mali možnosť vzhliadnuť veľkolepo spracovaný kórejský muzikál Turandot. Kvalitná hudba, porovnateľná s mnohými zahraničnými titulmi, nás inšpirovala k uvedeniu vôbec prvého ázijského hudobno-dramatického diela v Európe. Sme radi, milí diváci, že budete toho svedkami spolu s nami.

Príbeh princeznej Turandot je známy mnohými spracovaniami. Vari najznámejšie sú klasické operné inscenácie. My prinášame súčasný pohľad na večne živú tému lásky s jej rôznymi podobami. Ponúkame moderný muzikál o láske i zatrpknutosti, o obeti a utrpení, o hrdosti a pokore, o sile ducha v réžii renomovaného svetoznámeho maďarského režiséra Róberta Alföldiho.

Vitajte vo svete reality aj fantázie. Presvedčíme vás, že „s láskou sa to dá.“

Ingrid FAŠIANGOVÁ
generálna riaditeľka Divadla Nová scéna

Producenti pôvodného kórejského muzikálu Turandot



Bae SUNGHYUK

Svoje producerské skúsenosti ako predseda výkonného výboru DIMF uplatnil v roku 2011 aj ako pôvodný producent muzikálu Turandot. Ako generálny riaditeľ spoločnosti Sungwo Art Management, založenej v roku 1989, organizoval kórejské turné svetoznámych muzikálov ako Mamma Mia!, Chicago, Bedári, Miss Saigon, Flashdance atď. Venuje sa propagácii nových kórejských muzikálov vo svete na základe dlhoročnej spolupráce a partnerstva s divadlami a organizáciami v mnohých krajinách. Systematicky prispieva k rozvoju kórejského hudobného priemyslu ako člen poradného výboru Kórejskej hudobnej asociácie a prezident Výboru pre kultúrne bohatstvo.

DIMF (Daegu International Musical Festival) a Daegu Metropolitan City

Medzi DIMF a Daegu Metropolitan City sa viedla dlhá diskusia o vzniku nového hudobného diela s ambíciou reprezentovať nielen Daegu, ale aj celú Kóreu. V roku 2010 navrhol vtedajší predseda výkonného výboru DIMF, prepis opery Turandot na muzikál – v presvedčení, že známa klasika má potenciál celosvetovo zaujať. Aj keď boli spočiatku námietky a obavy, že námet je príliš temný a ponurý, prevládla viera v to, že odkaz na pravú lásku a nádej, ktoré ponúka orientálny príbeh, zaujme a chytí za srdcia ľudí na celom svete. Nakoniec aj jeden z najlepších svetových muzikálov, Aida, vznikol na základe opery, a to poslúžilo ako precedens. Muzikál Turandot sa odohráva v rozprávkovom svete „Okake Omare“, tiesnivú atmosféru nadľahčuje humor a nová, moderná interpretácia postáv. S príspevím vysoko kvalitných hudobných čísiel mladej **skladateľky Jang Soyeong**, jednej z najlepších kórejských hudobných režisérok a **textára a libreťistu Lee Haeje** vznikla súčasná podoba muzikálu. Od decembra 2010, kedy sa konala premiéra v rámci piateho ročníka Medzinárodného hudobného festivalu v Daegu, sa už odohrala stovka predstavení, ktoré si vyslúžili obdiv a stretli sa s nadšeným prijatím publika. Vďaka úspešnej umeleckej adaptácii predstavuje muzikál Turandot významný prínos do novej kórejskej muzikálovej produkcie, v ktorej sa čoraz úspešnejšie uplatňuje novátorský prvok – reinterpretácia klasických diel.



Róbert ALFÖLDI

divadelný herec a režisér

Narodil sa v maďarskom meste Kalocsa v roku 1967. Po ukončení Gymnázia Mihály Horvátha v Szentesi začal študovať herectvo na Univerzite Filmového umenia v Budapešti, kde bol žiakom Istvána Horvaiho a Dezsőa Kapása; v roku 1991 tu získal vysokoškolský diplom. Začínal ako herec v divadle Vígszínház, jeho členom bol v rokoch 1991 až 2000. K tomuto divadlu sa viaže aj jeho réžijný debut *Tristan a Izolda* vo vlastnej adaptácii. V rokoch 2000 až 2006 účinkoval vo viacerých televíznych programoch. Po roku 2013 hosťoval ako porotca vo viacerých talentových súťažiach. V roku 2006 sa stal riaditeľom divadla Bárka Színház. O dva roky neskôr uspel vo výberovom konaní na riaditeľa maďarského národného divadla Nemzeti Színház. V čase jeho pôsobenia získalo Nemzeti Színház množstvo ocenení aj diváckej priazne. Od 1. júla 2013 je opäť umelcom, divadelníkom a režisérom v slobodnom povolaní.

Počas svojej kariéry vytvoril vyše 50 divadelných postáv a režíroval vyše 90 inscenácií, počnúc starovekými gréckymi drámami a končiac súčasnými inscenáciami. Je režisérom mnohých veľkých produkcií, spolupracuje so zahraničnými divadlami, nielen v Európe, ale aj v USA a Južnej Kórei. „Otestoval“ sa takpovediac v každom divadelnom žánri. Režíroval činohru, muzikál, bábkové inscenácie, klasickú operu aj operetu. Je držiteľom mnohých odborných, diváckych aj štátnych ocenení. Má titul čestného občana XIII. obvodu v Budapešti. Známy je aj ako zberateľ umenia. Jeho vlastná maliarska tvorba bola už zastúpená na viacerých nezávislých výstavách.



Osoby a obsadenie

TURANDOT

Miroslava DRÍNOVÁ
Lenka FECKOVÁ
Lenka MACHCINÍKOVÁ

CALAF

Peter MAKRANSKÝ
Patrik VYSKOČIL

RYU

Romana DANG VAN
Lenka MACHCINÍKOVÁ
Martina DOLNÁ

TIMUR

Martin KAPRÁLIK
Pavol PLEVČÍK

LORING

Karin OLASOVÁ
Sisa SKLOVSKA

ALTIIUM

Róbert HALÁK
Stano KRÁL

PING

Lukáš PAVLÁSEK
Michal CANDRÁK

PONG

Lukáš PIŠTA
Jozef ANTÁLEK

PENG

Vladislav PLEVČÍK
Michal CANDRÁK

PANG

Tomáš MAJLÁTH
David ÁRVA

KRÁL' SMRTI

David ÁRVA
Dárius KOČI



Tanečno-spevácka company

MUŽI

Samuel Adam, Jozef Antálek, Ján Blaháč, Tomáš Bognár, Andrej Duschek,
Lukáš Vargic, Matúš Szeghő

ŽENY

Marta Blašková, Lucia Juklová, Zuzana Krausová, Nikola Loneková, Marta Nitranová
Soňa Tatić, Mária Viteková

Orchester

Husle 1	Adéla Gajdošová / Aneta Lednická / Lenka Pospíšilová
Husle 2	Milan Adamec / Adriana Duliaková / Karol Rigo
Viola	Alexander Rigo / Viktória Strelcová
Violončelo	Barbora Klapalová / Jan Pospíšil
Keyboard 1	Erik Dimitrov / Matúš Ferko / Dušan Šujan
Keyboard 2	Erik Dimitrov / Remígius Klačanský / Milan Olšiak
Keyboard 3	Remígius Klačanský / Marek Mečiar / Júlia Novosedlíková / Milan Olšiak / Tatiana Sedmáková
Gitara	Ľuboš Brtáň / Peter Bulík / Peter Zajaček
Basgitara	Martin Kapusník / Denis Pagáč
Perkusie	Jozef Gorel / Viktor Šuchter / Jakub Valíček / Anton Zajaček
Bicie	Jozef Gorel / Ján Lau / Anton Zajaček

Offstage zbor

Mária Eliašová, Karina Harmanová, Helena Hlubocká, Erik Holovka, Zuzana Hollá, Adela Husárová
Marcel Kajan, Alena Korekáčová, Lucia Korenková, Erik Michálek, Peter Minarčík, Michal Stahl
Erika Szabó, Monika Šimková



73. divadelná sezóna – 2019/2020

generálna riaditeľka
riaditeľ umeleckého súboru

Ingrid Fašiangová
Karol Čalik

asistent režiséra
produkcia
korepetície
predstavenie vedie
text sleduje

Marcel Mondočko
Hana Zimmermannová
Ľubomír Dolný a Iveta Weis Viskupová
Dagmar Gucmanová/Marcel Mondočko
Darina Sečanská

vedúci technickej prevádzky
vedúci stavby scény
stavba scény

Juraj Adamko
Martin Novák

Patrik Buzaši, Erik Gajdoš, Michal Hupka, Pavol Hanakovič
Kamil Kollár, Viliam Kováčik, Michal Kúdela, Roman Stacha
Max Veselský, Mikuláš Rigda, Michal Kúdela, Lukáš Jenča
Štefan Friedl, Miroslav Jakábek, Samuel Duša, Norbert Dovičovič
Ladislav Pecha, Lukáš Belovič

scénické svetlo

Peter Karaffa, Tomáš Laco, Lukáš Rudzan, Peter Švec, Pavol Schmidt
Mária Biháriová, Jana Privits

scénický zvuk
masky a parochne
garderóba

Jarmila Ťažká, Eva Beňová, Zlatica Hujbertová, Lucia Bartošová
Viera Kačiaková

rekvizity
vedúca výrobnéj produkcie
výroba

Michal Sítko, Veronika Sládečková, Andrea Prextová
Valéria Čambálová

kostýmy vyrobila
krajčírka dielňa
Divadla Nová scéna

Zuzana Krčová, Viera Mifkovičová, Peter Šaš
Irena Fribertová, Radovan Molec, Tomáš Ambra, Angela Kollerová
Marta Kralovičová, Ľubica Chlebovcová, Bronislava Tummová
Alena Lehocká, Dagmar Jablonská, Zuzana Ferková, Sylvia Švorcová

technicko-prevádzkové
a výrobné zložky pod vedením
výroba scény

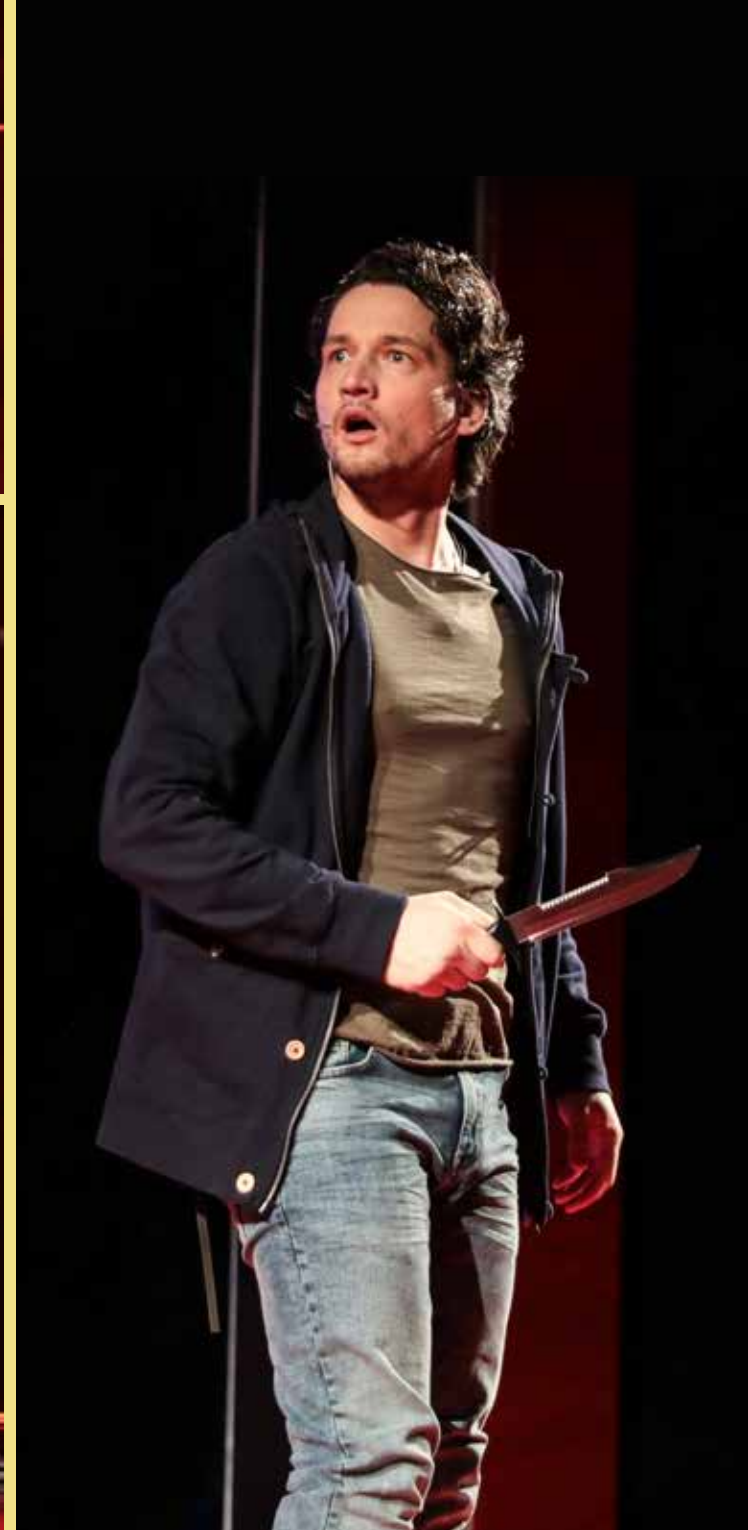
Marius Krištofovič
COLEUS, s.r.o.

európska premiéra 6. a 7. marec 2020









Príbeh TURANDOT

Čínsky cisár Altium sa rozhodne vydať svoju vnučku Turandot. Existujú legendy o jej nebývalej kráse, ale ona je známejšia svojou krutosťou a obrovskou nedôverou k mužom. Je presvedčená, že muži sú synonymom surovosti, zla a klamstva. Tajne sa rozhodne, že sa nikdy za nikoho nevydá. Aby neodporovala rozhodnutiu Altia, súhlasí, aby sa celý svet dozvedel, že hľadá ženícha. Ale uchádzač o jej ruku a srdce musí uhádnuť jej tri hádanky. Ak ich uhádne, stane sa jeho ženou. To sa však doposiaľ nikomu nepodarilo. Všetci uchádzači sú popravení. Napriek zjavnej krutosti princeznej Turandot prichádzajú do cisárskeho paláca zástupy kniežat a vznešených mužov. A medzi nimi aj princ Calaf. V sprievode svojho otca Timura a služobníka Liu/Ryu. Calaf sa pokúsi uhádnuť tri hádanky a rozmraziť neprístupné a ľadové srdce princeznej Turandot. Zahorí k nej obrovskou láskou a k takej istej láske chce priviesť aj Turandot. Podarí sa mu to?

Dej rozprávky o princeznej Turandot si vypožičal taliansky dramatik Carlo Gozzi od azerbajdžanského básnika z 12. storočia, ktorý ju napísal v perzštine. V roku 1712 uverejnil slávny orientalista Petit de la Croix kolekciu perzských rozprávok, kde bol prvýkrát príbeh tejto rozprávky zaznamenaný. Neskôr ju čitatelia mohli nájsť v zbierke rozprávok Tisíc a jednej noci. To bol prameň, z ktorého čerpal pre svoju rovnomennú hru aj sám Gozzi. Bolo to roku 1762, kedy hru napísal. To, že táto predloha bola atraktívnym námetom pre mnohých umelcov, dokladá množstvo ďalších spracovaní pre divadelné hry, operu a dnes aj muzikál.

Medzi početné adaptácie známej rozprávky sa zaraďuje dráma z pera nemeckého dramatika Friedricha Schillera, spracovanie Bertolta Brechta alebo Karla Vollmoellera v réžii legendárneho divadelného mága Maxa Reinhardta. V podobe hudobných opusov poznáme diela Ferruccia Busoniho, Wilhelma Stenhammara či Carla Maria von Webera.

Hádam najslávnejšie spracovanie tejto témy je verejnosti známe v podobe rovnomennej opery talianskeho skladateľa Giacoma Pucciniho. Pre svoju poslednú operu hľadal námet, ktorý by sa vyznačoval vysokou dramatickosťou s prvkami exotiky a fantázie. Pri komponovaní hudby sa inšpiroval starou i súčasnou čínskou hudbou. Zároveň sa hudba musela líšiť od jeho predchádzajúcej opery *Madam Butterfly*, pretože dej sa odohráva takisto v dávnych dobách čínskeho cisárstva. Libreto k opere *Turandot* napísali Giuseppe Adami a Renato Simoni.

Opera mala prvýkrát premiéru 25. 4. 1926 v Teatro alla Scala v Miláne pod dirigentskou taktovkou legendárneho Artura Toscaniniho. Pred dokončením opery G. Puccini zomrel na rakovinu, operu on sám teda nedokončil. Posledným jeho obrazom, ktorý napísal, bolo prebodnutie Liu dýkou. Operu neskôr dopísal Franco Alfano, ktorého koniec môžeme charakterizovať ako impozantný, radostný a strhujúci. Druhý, tichý a smutný záver napísal v minulom storočí Luciano Berio. Kritici sa zhodujú, že k opere viac patrí Alfanov dodatok, ktorý vyprovokuje divákov k búrlivému potlesku. Práve z opery *Turandot* pochádza jedna z najslávnejších árií svetovej opernej tvorby vôbec – Calafova ária *Nessun dorma*. A nesmieme zabudnúť, že na Slovensku výrazne zarezonovala inscenácia opery *Turandot* v SND v réžii Jozefa Bednáríka, ktorá sa dodnes uvádza.

Len pre zaujímavosť, klasické dielo G. Pucciniho bolo dlhé roky v Čínskej ľudovodemokratickej republike zakázané z jediného dôvodu. Politické špičky krajiny boli presvedčené, že Čína nie je v tomto diele vykreslená v priaznivom svetle. Až v roku 1998 bolo toto dielo odpremiérované aj v Číne. Pod taktovkou legendárneho dirigenta Zubina Mehtu uviedli *Turandot* v Zakázanom meste. Náklady na túto inscenáciu sa vyšplhali na závažných 15 miliónov dolárov.

Do svetových dejín umenia a divadla sa zapísala ešte jedna *Turandot*. V legendárnom režijnom naštudovaní výnimočného avantgardného ruského režiséra, Jevgenija Vachtangova. Gozziho hru naštudoval v roku 1922, v tzv. Treťom štúdiu MChATu (dnešné Vachtangovovo divadlo). Práve rozprávková hra Carla Gozziho je jeho poslednou a najznámejšou inscenáciou. Inscenácia Princeznej *Turandot* má na svojom konte 1500 repríz a v nových hereckých obsadeniach je na repertoári moskovského Vachtangovovho divadla dodnes.







O LÁSKE A SLOBODE

rozhovor s režisérom Róbertom Alföldim

Príbeh princeznej Turandot je slávny a známy. Za neprístupnou, ľadovou, krutou Turandot a jej skutkami sa skrýva bolesť a trpká minulosť jej predkov. Čím podľa vás priťahuje tento až archetypálny príbeh divákov už niekoľko stáročí?

Každý takýto príbeh v sebe nesie častý a veľmi známy problém, s akým sa aj dnes v istej forme stretáva každý človek. Vždy dokáže byť zaujímavý a pre divákov aj vierohodný. Jednak preto, lebo sa so svojimi bolesťami a rozpakmi nemusí človek cítiť osamotený, čo je veľmi oslobodzujúce, a potom aj preto, že mu dáva nádej. Keď si príbeh pozrieme, premyslíme a predovšetkým citlivo zavrhneme, môže nám kedykoľvek ponúknuť riešenie pre životné situácie. Napokon, všetci sme sa už stretli s tým, že nám chýbala láska. Buď nebola možnosť opätovať ju, alebo sme nedokázali niekoho ľúbiť. Alebo ľúbiť tak, ako by sme my chceli.

Naozaj sme tak zviazaní s „kostlivcami“ minulosti, ktorí na nás vypadávajú z rodinných skriň našich rodičov, prarodičov...?

Ešte viac, ako si myslíme. Bolesť, nevyriešené útrapy našich rodín či rodičov nosíme v sebe aj my. Tieto nevy povedané a zablokované rodinné príbehy alebo traumy dokážu dokonca zničiť naše životy.

Čím vám kórejská Turandot „učarovala“?

Mám veľmi silný vzťah k Južnej Kórei, k ľuďom, ktorí tam žijú. Mal som už dvakrát šťastie tráviť pracovný čas v Soule. Pre mňa je to veľmi domácke a srdečné mesto a miesto. Vzbudilo vo mne veľkú zvedavosť. Obdivujem, ako sú Kórejčania schopní uchopiť východný, ale zároveň aj európsky mýtus. Dovtedy som veľmi nepoznal ani kórejský muzikál. Skrátka, keď som do Kórey prišiel, všetky veci v pracovnom a tvorivom prostredí boli pre mňa úplne nové.





Muzikál je divadelný žáner s vlastnými špecifikami a zákonitosťami. Ale aj obmedzeniami a pravidlami. V čom vám ako režisérovi tento žáner vyhovuje? Čím vás láka, fascinuje, oslobodzuje... V čom je pre vás iný – v porovnaní s činohrou alebo operou?

Nie je iný. Muzikál musí fungovať ako každý iný divadelný žáner. Rozdiel je nanajvýš v tom, že namiesto textu v ňom dominantne znie hudba. A to mám obzvlášť rád, lebo to mi určuje disciplínu, v ktorej ako režisér musím presnejšie a hutnejšie snovať formu a štylizovať dej príbehu. Pre mňa však v zásade každý hudobný žáner funguje najmä vtedy, keď viem situácie a konanie postáv presne ukázať. A predloha pôsobí na diváka ako plnohodnotná divadelná inscenácia.

Odveká túžba ľudí sledovať príbehy v dramatickom umení je stále silná. Aké to budú príbehy v ďalších a ďalších rokoch?

Skúsím odpovedať konkrétnymi príkladmi... Hrám v divadelnej adaptácii Orwellovho románu 1984, režirujem Baumarchaiesovu Figarovu svadbu a onedlho sa púšťam do veľkého klasického muzikálu West side story. Okrem toho pripravujem jednu súčasnú inscenáciu, ktorá vychádza z klamstiev, vyvierajúcich zo zamlčaných, nevypovedaných príbehov spoločnosti.

Už niekoľko rokov kladiem mojim kolegom - režisérom rovnakú otázku: Myslíte si, že aj v tejto „modernej“ dobe má divadlo svoj zmysel a príťažlivosť? V čom? A aké by to malo byť divadlo?

Myslím si, že má a veľký. Divadlo znamená slobodu. A ako také vplýva na ľudí veľmi silno. Je pre nich dôležité, zabezpečuje doslova životodarnú energiu.

V Budapešti sa ročne predá takmer 5 miliónov lístkov do divadiel. Presne preto majú divadelníci aj veľkú zodpovednosť, rovnako ako ju má aj inteligencia krajiny. Za seba viem povedať, že divadlo budem robiť do vtedy, kým budem veriť, že divadlo dokáže meniť spoločnosť. Čo i len malými krôčikmi.

Ako sa vám pracovalo v Divadle Nová scéna v Bratislave?

S Novou scénou pracujem veľmi rád. Stretol som tu mnoho mladých, otvorených a veľmi zvedavých ľudí, ktorí so mnou pozorne a s veľkou úctou spolupracujú. Na jednej strane je to dojemné, až ma to uvádza do rozpakov. Na druhej strane však veľmi inšpiratívne. Snažím sa ich zvedavosť uspokojiť.

v Bratislave dňa 20. 2. 2020
otázky kládol Svetozár Sprušanský





S PODPOROU



MINISTERSTVO
KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY



BRATISLAVA - STARÉ MESTO



MEDIÁLNI PARTNERI



PLUS 7 DNÍ

. t a s r .

Pravda

slovenka



PARTNERI



VINÁRSTVO MÍRO FONDRAK



Program Divadla Nová scéna k inscenácii

Turandot

muzikál

zodpovedná redaktorka: **Ingrid Fašiangová**
fotografie: **Ctibor Bachratý** grafická úprava: **Tomáš Miško**
www.novascena.sk



DIVADLO
NOVÁ SCÉNA